

PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÓK ÉS RÉGIÓFEJLESZTÉS¹

Kovács Sándor Zsolt

Bevezető

Tanulmányom elméleti kiindulópontja az intézményi struktúrák földrajzának pénzügyi intézményhálózatokra alkalmazott relációi. Ez a diszciplína a különböző nemzeti bankrendszerek intézményi struktúrájával foglalkozó ága a pénzügyi földrajznak (Financial Geography). Szakirodalma jelentős hangsúlyt ad a bankrendszerek intézményi-szervezeti struktúrájának, illetve külön foglalkozik az intézmények típusaival, a nemzeti sajátosságokkal (*Gál 2010*). A téma kutatásában két markáns irányzatot tudunk megkülönböztetni: az egyik a neoklaszikus alapokon nyugvó, a piacok tökéletes működését szem előtt tartó iskola, mely az integrált nemzeti bankrendszerek mellett teszi le voksát, annak méretgazdaságossági előnyeit hangsúlyozva (*Kohn 1998*). Ezzel szemben a másik, ún. posztkeynesi megközelítés a helyi, regionális kötődésű és alapítású pénzintézetekkel kiegészülő hálózati modell mellett érvel. A téma szakértői szerint ez jobban szolgálja az adott területi egység érdekeit, mint egy országos bank helyi fiókjai, melyek az egyenlőtlen térbeli pénzmozgásokat a pénzpiacok alapvető tulajdonságaiként értelmezik (*Chick-Dow 1988*). Hasonlóan az országok közgazdasági struktúráihoz (föderalista-decentralizált, centralizált) a monetáris, pénzügyi formák is a legtöbb országban hasonlóan fejlődnek, emellett azonban vannak országspecifikus sajátosságok is.

Az utóbbi időszakban egyre több vizsgálat foglalkozik a pénzügyi intézménystruktúrák földrajzi kérdéseivel. Ez nem véletlen, hiszen az intézmények által szabott keretek egyben a helyi közösségek pénzmozgásait is befolyásolják. A helyi-regionális bankrendszerek egyik célja a régió pénzügyi forrásainak helyben tartása, a tőkekiáramlás megfékezése, ugyanakkor erősebben függenek az adott régió gazdaságától, érzékenyebbek a válságokra, részesei a régió fejlesztésének. Ezzel szemben a centralizált bankhálózat könnyebben átvészeli a válságidőket, viszont a fiókok autonómiája, információellátása kisebb, mint a régiós modellben és ennek a függésnek az eredménye lehet a gyengébb teljesítmény (*Gál 1998*). A országos irányítású kevésbé regionalizált bankrendszerek

¹ Jelen tanulmány az Európai Unió támogatásával, a TÁMOP-4.2.1.B-10/2/KONV-2010-0002 projekt „A Dél-dunántúli régió egyetemi versenyképességének fejlesztése” című kutatásának keretében készült.

posztkeynesi kritikája pedig arra hívja fel a figyelmet, hogy térségi recesszió idején, a már amúgy is hátrányos helyzetű, periférikus régiók fiókhálózatainak racionalizálására kerül sor először (Dow 1994).

A bankhálózat irányítási struktúrája (centralizált, vagy regionális központokkal rendelkező fiókhálózat) csak az egyik oldala a régiók fejlesztési lehetőségeinek. A nagy kereskedelmi bankok mellett egy-egy terület, vagy akár helyi jellemző iparág pénzügyi kiszolgálására már az 1800-as évek második felében megjelentek helyi alapítású, ún. *stakeholder-based* hitelintézetek Európa fejlett országaiban, attól függetlenül, hogy a teljes pénzügyi szolgáltató piac centralizált, vagy sem.

Regionális beágyazottság, szövetkezeti tradícióik az európai pénzügyi térben

A takarékszövetkezeteknek és a szövetkezeti bankoknak nagy hagyománya van az európai fejlett országokban, azonban nem beszélhetünk azonos modellekről, eljárásokról, ezeknek az intézményeknek mind-mind megvannak a maguk helyi sajátosságai. Alapításaik eredeti célja az volt, hogy pénzügyi szolgáltatásokat nyújtsanak egyes ágazatoknak, illetve javítsák bizonyos (általában periférikus) területek ellátottságát, segítsék a helyi hatóságokat, szakmai szövetségeket.

Az idő múlásával, a gazdaság globalizálódásával egyre nagyobb versenyhelyzetbe kerültek ezek az intézmények, egyre több kihívással kellett szembenézniük. Ezekre a változásokra az egyes nemzeti kormányzatok más és más reform megoldásokkal reagáltak, ennek köszönhetően ezen szervezetek piaci szerepe is eltérő méreteket ölt napjainkban (1. táblázat) Európa országaiban, hiszen volt ahol a korábbi „helyi érdek filozófiája” maradt a prioritás, volt, ahol a globális nézőpontok győzedelmeskedtek (Martín–Marques Sevillano 2011).

1. táblázat

Szövetkezeti rendszerű pénzügyi szolgáltatók piaci részesedése (%)

	Franciaország	Spanyolország	Németország	Norvégia	Egyesült Királyság
Eszközarányos részesedés	38,3	34,6	52,2	63,0	4,6

Forrás: Martín, R. A. – Marqués Sevillano, J. M. (2011): Cooperative and savings banks in Europe: nature, challenges and perspectives, Banks and Bank System, Vol. 6. I. 3, 122. o.

Ami a szövetkezeti szerveződésű bankok mellett szólhat Európa szerte az nem más, mint a vállalatirányítási és szerveződési formáikból adódó, válságidőszakokat jobban átvészelő jellegük. A szövetkezeti bankok, takarékszövetkezetek egy konzervatívabb, tradicionális bankolás elvárásain alapuló, valamint a tag- és ügyfélközpontúság elveinek megfelelően szerveződött vállalatirányítási rendszerrel működnek, szemben a pénzügyi válságért közvetlenül is felelős strukturált értékpapír-termékeken alapuló modellel, amelyben a bank által kihelyezett hiteleket a mérlegből kiemelik, és távoli csatornákon keresztül terítik a piacon.

A szövetkezeti szektor tradicionális modelljében, a helyben gyűjtött források bázisán a helyben kihelyezett prudenciális hitelezés folyik. Ezek a különbségek a szövetkezeti alapelvekből származnak:

- tag- és ügyfélközpontúság, melynek eredménye a hosszú távú tervezés lehetősége;
- tagok bevonása a döntéshozatalba;
- erős, alulról építkező kontroll;
- konzervatív kockázatkezelés;
- anticiklikus működés (*Magyar Takarék* 2013.04.27.)

A 2008-as pénzügyi válság egyik pozitív következménye lehet hazánkban is egy kisebb funkcionális távolsággal rendelkező német mintájú nemzeti bankmodell előretörése, mivel az angolszász modellel szemben a német jellegű nemzeti rendszerben (viszonylagosan) nagy szerepet kapnak a helyi, regionális beágyazottsággal rendelkező szövetkezeti elveken működő intézmények (*Gál* 2010). A német helyi pénzügyi modell éppen ezért lehet példaértékű, így a következőkben röviden áttekintem annak történetét, működését és hatását a regionális gazdaság fejlesztésére.

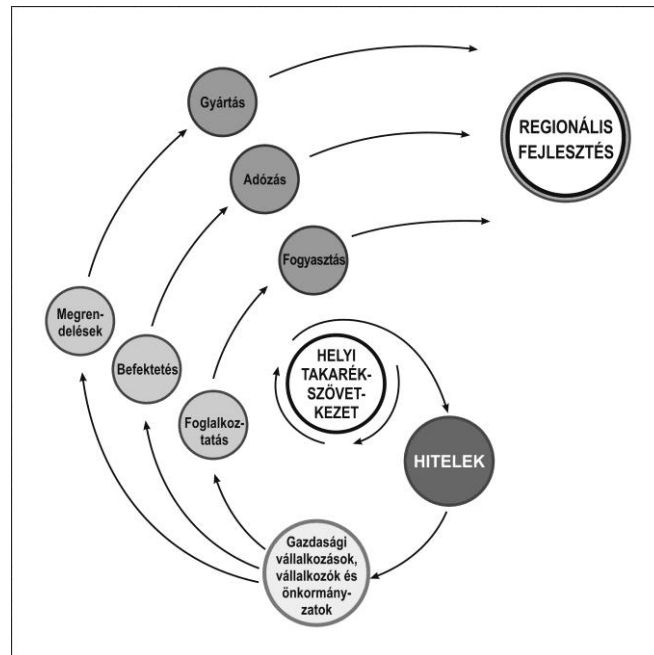
Takarékszövetkezetek és gazdaságfejlesztés – a német modell

A német bankrendszerben a 19. században jelentek meg a szövetkezeti elveken alapuló hitelezési intézetek, melyek azóta is adaptálták működésükbe az aktuális

társadalmi-, gazdasági követelményeket. Ennek köszönhetően, a korai szakaszokban jellemző szegények segítése helyett mára már univerzális szolgáltatókká váltak a pénzügyi szolgáltatások piacán. Ami nem változott, az a területi fókusz, a sparkasse-k továbbra is a helyi-, regionális gazdaság fejlesztésének ügyét tartják szem előtt. Éppen ezért tevékenységük a helyi szereplőkre, elsősorban a kkv-szektorra, a helyi magánszemélyekre és az önkormányzatokra koncentrál (*ESBG* 2009). A takarékpénztárak Németországban a regionalitás elve alapján működnek, vagyis egy pénztár működését elsősorban saját régiójában végzi, fióktelepeket ott tart fent és ott hajtja végre pénzügyi tranzakcióit. Azzal, hogy a helyben gyűjtött forrásokat (betéteket) később saját régióinak fejlesztő beruházásaihoz ajánlják ki hitel formájában a regionális gazdaság növekedését szolgálják, ellentétben az univerzális kereskedelmi bankok gyakorlatával, akik e tevékenységeiket pusztán piaci elvek alapján végzik (*DSGV*, 2012). A régió belüli működés tovább erősíti a helyi szereplői státuszt, ugyanis az erős helyi összpontosítás növeli a fogyasztókról szerzett ismereteket, ami egy hosszú távú, stabil gazdaságot hoz(hat) létre. Továbbá, az ily módon szerzett ismeretek elősegítik a „személyre szabott”, egyedi pénzügyi termékek létrehozását. A helyi vállalkozásoknak, önkormányzatoknak kiközvetített hitelek hatására a régióban növekedhet a foglalkoztatás, újabb és újabb megrendelések és beruházások valósulhatnak meg. Ezek hatására növekszik a fogyasztás, megugranak a helyi adóbevételek, új termékek kerülhetnek piacra. Mindezen spirális tovagyűrűzések hatására az adott régió versenyképessége javul, a régió gazdasági növekedése beindul, mint azt az 1. ábra is szemlélteti.

1. ábra

A német takarékpénztárak helyi gazdaságfejlesztést szolgáló pénzügyi szolgáltatói szerepe

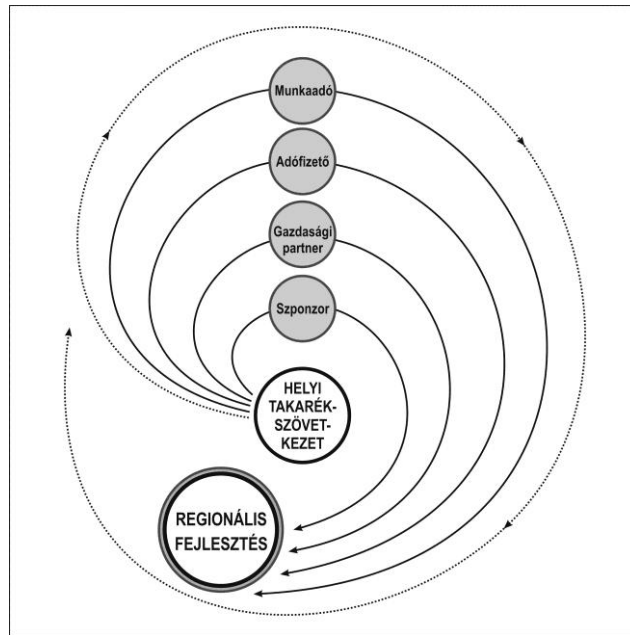

Forrás: Deutscher Sparkassen- und Giroverband, www.dsgv.de (2013.04.02.)

Másodsorban elmondható az is, hogy a takarékpénztárak vállalkozásként való működésükkel is hozzájárulnak régiójuk gazdasági fejlődéséhez. Ez könnyen megérthető, hiszen működésük folytán ezek a pénzügyi szolgáltató vállalatok is adót fizetnek, munkavállalkozókat alkalmaznak, akik után szintén adókat és járulékokat fizetnek. Mindemellett sok esetben felvállalják a regionális szintű kezdeményezések promócióját, pénzügyi támogatását. Nem utolsó sorban pedig meg kell jegyezni, hogy a helyi, területi önkormányzatok legjelentősebb partnerei is ezek az intézmények a német rendszerben (DSGV 2012). Ezekkel a tevékenységeikkel multiplikatív folyamatokat elindítva szintén a régió gazdaságának felemelkedéséhez járulnak hozzá (2. ábra).

2. ábra

A német takarékpénztárak helyi gazdaságfejlesztést szolgáló vállalkozói szerepe

Forrás: Deutscher Sparkassen- und Giroverband, www.dsgv.de (2013.04.02.)

Mi tanulható hazánk esetében a német példából? Elsősorban a jogi szabályozási keretek felülvizsgálata. Hazánkban az 1991-es hitelintézeti törvény mintegy összeszította a bankokat és a szövetkezeteket. Így, megfelelő jogi szabályozás hiányában Magyarországon megindult a takarékszövetkezeti szektor társadalmi beágyazottságának megszűnése. A szövetkezeti tagság a rendszerváltás idején mérhető kétféle millióról 2006-ra százezer körüli értékre csökkent (Kiss 2009). Ez nem hasonlítható össze az említett német példával, ahol az ügyfelek fele egyben szövetkezeti tag is.

Hazai helyzetkép

Mint a fentiekben is látható, a pénzügyi piac helyi gazdaságot segítő funkcióinak megfelelő kiaknázásához elengedhetetlen a helyi beágyazottság. Hazánkban egyelőre hiányzik az országos, univerzális szolgáltatásokat nyújtó kereskedelmi bankok erős helyi szerepvállalása, viszont a kisebb, vidéki takarékszövetkezetek ezzel rendelkeznek. Ennek okai a kialakulásuk körülményeiben kereshetők. A takarékszövetkezet, mint lokális eredetű és kötődésű intézmény, eleve a térségi érdekeket támogató, térségfinanszírozó intézményként létezik. Ugyanakkor a globalizálódó világban e térség-fókuszú funkcióját is csak egy országos hálózat részeként tudja ellátni. A takarékszövetkezetek országos hálózatának létrejöttét elősegítette a piacgazdaságra való átállás is, hiszen a rendszerváltáskor a taka-

rékszövetkezeteket a piacgazdasági liberalizmus jegyében átalakították². A takarékszövetkezetek szabad teret kaptak a fejlődésre, és felhatalmazást nyertek a banki jogosítványok széles körének gyakorlására is. Ugyanakkor az új szabályozás nem volt tekintettel a szövetkezeti rendszer sajátosságaira, a speciálisan tradicionális funkciókra, az ebből fakadó különleges szabályozási igényre. Ennek ellenére a piacgazdaság eltelt több mint két évtizede alatt a szövetkezeti „őserő” messzemenően igazolta élet- és versenyképességét, pedig a bankrendszerben jelentős átalakulások, átstrukturálódások történtek. A rendszerváltozást követő időszak válsághelyzeteire, a törvényi szabályozás változásaira (pl. a minimális tőkekövetelmény) és egyes esetekben a várható üzleti haszonra a takarékszövetkezetek fúziókkal reagáltak. A folyamat következtében a piacgazdasági rendszer felállásakor meglévő 260 szövetkezetből a szektor mára 140 tagúra zsugorodott. A takarékszövetkezetek körében már évek óta napirenden van a közös, egységes megjelenés, ám ez még mindig várat magára, egyelőre az „egységes keretben, külön utakon” elv érvényesül (Kiss 2008).

Jelenleg is folyik a magyar közigazgatási rendszer átalakítása, mellyel az önkormányzati finanszírozásban is változások várhatók, és ebben az eddiginél is nagyobb szerepük lehet a szövetkezeti hitelintézeteknek, ugyanis kormányzati szándék van arra, hogy az önkormányzatok 1.160 milliárd forintos hitelállományának átstrukturálásában a takarékok fajsúlyosan vegyenek részt.

A jövőre vonatkozóan valószínűsíthető az önkormányzatok finanszírozási igényének átalakulása, mivel az eddigi nagyberuházásokkal szemben előtérbe kerülhetnek a kisebb projektek (a hitelfelvétel és a pályázatok központi kontrollja miatt). Mindez a takarékoknak is lehetőséget teremt, hiszen míg a legnagyobb volumenű fejlesztéseknél kevésbé tudtak labdába rúgni a nagy bankok mellett, addig a gyorsabb kifizetésű, alacsonyabb összegű projektek finanszírozásában versenyképes ajánlatokkal állhatnak elő a magas likviditással bíró szövetkezeti hitelintézetek. A takarékok az európai uniós támogatások előfinanszírozása mellett a likviditási hitelezésben lehetnek a jövőben még erősebb partnerei az önkormányzatoknak.

A takarékok a helyismeretüknek, rugalmasságuknak köszönhetően hagyományosan szoros viszonyban vannak a helyi önkormányzatokkal, nem véletlen, hogy a teljes integráció tagjai 880 önkormányzattal állnak kapcsolatban. Az ilyen bizalmi, rugalmas viszony fontossága manapság igencsak felértékelődik, különösképpen, hogy az Állami Számvevőszék legfrissebb vizsgálata szerint az önkormányzatok pénzügyi egyensúlyi helyzete 2007–2010 között egyértelműen romlott, a kockázatok fokozódtak. A pénzügyintézetekkel szemben fennálló kötelezettségek a 2010. évben 2007-hez képest a fővárosnál 8,8, a megyei önkormányzatoknál 143, a megyei jogú városoknál 100, a városoknál 92, összességében 77,7 százalékkal növekedtek. Az önkormányzatok akkor fennálló kötvény- és hiteltartozásainak 85 százaléka a 2014-et követő időszakot terheli, amely a

² 1991. évi CXII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról (Hpt.)

jelenlegi kondíciók ismeretében árfolyam- és kamatkockázatot jelent. A takarékok és az önkormányzatok a korábbinál is szorosabb együttműködése pont ahhoz járulhat hozzá, hogy utóbbiak finanszírozási helyzete megnyugtatóan rendeződhessen (*Domokos* 2012).

Takarékszövetkezetek és térségfejlődés

A lokálisan értelmezett bankpiacon az erős helyi beágyazottsággal bíró, decentralizáltan szerveződő szövetkezeti rendszerű hitelintézetek jelentős versenyelőnnyel bírnak az országos hálózatokat fenntartó fővárosközpontú kereskedelmi bankokkal szemben, hiszen releváns ismeretekkel rendelkeznek az adott térségről, annak igényeiről, így hozzájárulnak a vidék fejlődéséhez, a periférius régiók leszakadásának csökkentéséhez (*Gál* 2010)

A takarékszövetkezeti struktúrában alapvetően nincs profitkényszer, csak profitelvárás, ami a hosszú távú célok szem előtt tartását is jelenti az üzleti célok kizárólagossága helyett. A szövetkezeti szektor a helyben gyűjtött források bázisán a helyben kihelyezett (tőketartalék képzésén alapuló) hitelezésen alapulva folytatja tevékenységét jelenleg is, de a versenypiacokon való működés a szövetkezetek esetében is megköveteli a magas működési hatékonyságot, a jövőbiztonság javítását és a hatékony kockázatkezelést (*Gál* 2012).

A helyi, regionális pénzügyi intézetek térségi gazdaságot fejlesztő szerepe a releváns irodalmak alapján a következő elemekből áll össze (*Porteous* 1995): gazdálkodás a helyi pénzügyi forrásokkal, kapcsolat a helyi szereplőkkel a regionális fejlődés elősegítése érdekében, a tőke- és forráselvonás megakadályozása.

A téma szakirodalma külön kiemeli a helyi kapcsolatok szerepét, a relationship banking módozatát a szövetkezeti bankok helyi beágyazottsága, szerepe kapcsán (*Ferri-Messori* 2000, *Guiso et al.* 2004). Ezek a kapcsolatok további versenyelőnyökhöz juttatják a takarékszövetkezeteket a vidéki régiókban megjelenő kereskedelmi bankok fiókhálózatával szemben, előbbieket ugyanis építhetnek a meglévő helyismeretükre és helyi kapcsolatrendszerükre (relationship banking), lehetőséget teremtve a „házi banki” funkciók ellátására. A földrajzi közelségből és a helyi döntéshozatalból fakadnak a takarékok információs előnyei, amelyek az ügyfélkiválasztásban, az adóminősítésben és hitel-szerződések ellenőrzésben, az összefonódásokon alapuló (szerződéses) kapcsolatokban és kölcsönösségi kontrolban, illetve az adókötelezettségek nagyobb társadalmi ellenőrzésében figyelhetők meg (*Gál* 2012).

Mindezen versenyelőnyök és lehetőségek kihasználása nem történik meg hazánkban *Gál és Burger* (2013) vizsgálati eredményei alapján, mely szerint statisztikailag bizonyítható, hogy míg a nagyobb méretű, városi térségekben is működő szövetkezetek a betétgyűjtéseik egy részét helyben hitel formájában ki is közvetítik kkv-k, önkormányzatok és magánügyfelek számára, addig a kisebb, néhány településen működő takarékok hitelezési aktivitása elhanyagolha-

tó, gyűjtött forrásaikat a bankközi piacon fektetik be, illetve állami értékpapírokat vásárolnak.

Összességében tehát azt mondhatjuk, hogy a Nyugat-Európa több országában a helyi fejlesztést sikeresen finanszírozó, jól működő szövetkezeti modell, hazánkban nem aknázza ki mindaddig a benne rejlő lehetőségeket.

Egy pozitív példa

A helyzetkép, melyet az előző fejezetek elénk tártak szomorú, de nem egyetemes és korántsem végleges. Mindig megvan a lehetőség a változásra, a lehetőségek kihasználására.

A helyi fejlesztések finanszírozását több hazai takarékszövetkezet is felvállalja hazánkban, én most röviden a bonyhádi székhelyű Hungária Takarékszövetkezet irányú törekvéseit mutatnám be. A Hungária Takarékszövetkezet időben felismerte a válság vidékre begyűrűző hatásait, az egyébként is zömmel hátrányos helyzetű települések likviditási, és forrásproblémáit. A fejlődéshez segítséget nyújtó források, pályázati összegek lehívásához, megszerzéséhez sem volt meg a kellő alapja ezeknek a településeknek, az ott működő civil szervezeteknek és vállalkozásoknak, így a takarékszövetkezet egy ügyfélbarát konstrukciót, egy olcsóbb hitellehetőséget dolgozott ki, amelyet a pályázati rendszerben sikeresen induló ügyfelek kaphattak meg. Ezt a konstrukciót használta a szövetkezet az NFT-s, a DDOP-s és az EMVA finanszírozású projektek kapcsán is. Térségi hatása 24 kirendeltségén keresztül a bonyhádi, a komlói és a sásdi kistérségre is kiterjed (Hungária Takarékszövetkezet).

A kezdeményezés hatására konkrét gazdasági erőt növelő beruházások (kkv-fejlesztés, turizmusfejlesztés) mellett közbiztonsági és közösségépítő fejlesztések is megvalósultak.

Összegzés

Tanulmányomban röviden szerettem volna bemutatni azt, hogy a pénzügyi szolgáltató intézményeknek, elsősorban a szövetkezeti rendszerű hitelintézeteknek milyen hozzájárulásai, lehetőségei vannak egy adott területi egység, egy régió gazdasági fejlődésének segítésében.

Mindehhez röviden áttekintésre került a nyugat-európai minta, amiből megállapítható, hogy a hazánkban nagyságrendileg 5%-os piaci részesedés elenyésző a nyugati társadalmak gyakorlatához képest. A felsorolt országok közül az Egyesült Királyság az egyetlen, ahol hasonló érték adódik, viszont ott a szövetkezeti rendszer gyökerei is mások voltak.

A jól működő, régió fejlődéséért dolgozó szövetkezeti rendszer mintapéldája, a több, mint 50%-os részesedéssel bíró német Landesbankok és Sparkasse-k

rendszere. Esetükben két aspektust vizsgáltam, mint régiófejlesztési eszköz, ugyanis ezek a pénzüzetek, mint régiójuk bankjai és mint régiójuk vállalkozásai vállalnak szerepet a fejlődésben.

A takarékszövetkezetek vidéki lehetőségei és versenyelőnyei megkérdőjelezhetetlenek, de mint láttuk, hazánkban ez nem működik megfelelően, a betétgyűjtés mellett a forráshelyezésben már nem mindig valósul meg a helyi szellem, bár mint azt az utolsó fejezet rész is mutatja, van remény és vannak pozitív, reményteli kezdeményezések.

Irodalom

- Chick, V.–Dow, S. [1988]: A Post-Keynesian Perspective on the Relation Between Banking and Regional Development. Megjelent: Arestis, P. (szerk.): *Post-Keynesian Monetary Economics*. Edward Elgar, Aldershot, 219–250. o.
- Deutscher Sparkassen- und Giroverband, DSGV (2012a): Inside the Savings Banks Finance Group, [www.dsgv.de/ .../DSGV_Auslandsbroschuere_final.pdf](http://www.dsgv.de/.../DSGV_Auslandsbroschuere_final.pdf)
- Domokos L. (2012): A helyi önkormányzatok eladósodottsága: Az önkormányzati ellenőrzések tapasztalatai. Konferencia előadás. *A helyi önkormányzatok eladósodottsága c. konferencia*. Állami Számvevőszék, 2012. április 17., Budapest
- Dow, S. (1994): European monetary integration and distribution of credit availability. In Corbridge, S. et al (szerk.): *Money, Power and Space*, Oxford, Basil Blackwell.
- European Saving Bank Group, ESBG (2009): Balanced structural policy: German savings banks from a regional economic perspective, [http://www.esbg.eu/uploadedFiles/Publications_and_Research_\(ESBG_only\)/Perspectives%2058.pdf](http://www.esbg.eu/uploadedFiles/Publications_and_Research_(ESBG_only)/Perspectives%2058.pdf)
- Ferri, G. – Messori, M. (2000): Bank-Firm Relationships and Allocative Efficiency in Northeastern and Central Italy and in the South. *Journal of Banking and Finance*, Volume 24., Issue 6, 1067–1095. o.
- Gál Z. (1998): A pénzügyi szektor területfejlesztési kérdései Magyarországon, *Tér és Társadalom* 12. évf. 4. sz. 43-67. o.
- Gál Z. (2010): Pénzügyi piacok a globális térben. A válság szabdalta pénzügyi tér. *Akadémiai Kiadó*, Budapest, 780 o.
- Gál Z. (2012): A hazai takarékszövetkezeti szektor szerepe a vidék finanszírozásában, *Területi Statisztika*, 52. évf. 5. sz, 437–460 o.
- Gál Z. – Burger Cs. (2013): A vidék bankjai? A magyar takarékszövetkezeti szektor hitelezési aktivitása, *Közgazdasági Szemle*, 60. évf, 3-4. sz, 373–401. o.
- Guiso, L. – Sapienza, P. – Zingales, L. (2004): Does Local Financial Development Matter?, *The Quarterly Journal of Economics*, Volume 119, Issue 3, 929–969. o.
- Hungária Takaréék, <http://www.hungariatakarek.hu> letöltés: 2013.04.20.
- Kiss Gy. K. (2008): Trend és paradigmaváltás, *Bank és Tőzsde*, 1-2. sz., 22–27 o.
- Kiss Gy. K. (2009): A „vidék bankja” megteremtésének dilemmái Magyarországon. *Hitelintézeti Szemle*, 8. évf. 6. sz. 496–515. o.
- Kohn, M (1998): Bank és pénzügyek, pénzügyi piacok. *Osiris, Nemzetközi Bankárképző*, Budapest, 1060 o.
- Magyar Takaréék, <http://www.magyardakarek.hu/> letöltés: 2013.04.27
- Porteous, D. (1995): *The Geography of Finance*. Avebury, Aldershot.

Martín, R. A. – Marqués Sevillano, J. M. (2011): Cooperative and savings banks in Europe: nature, challenges and perspectives, *Banks and Bank Systems*, Volume 6, Issue 3, 121 -135.

Financial services and regional development

The main goal of this study was to introduce the role of financial institutions (mainly savings and cooperative banks) in the regional and local economic development. These entities have the necessary skills and can provide competitive advantages for their regions.

First, the paper briefly reviews the Western European model, which reveals that the magnitude of the of this financial service providers – not more than 5% – in our country is insignificant the practice of Western societies. Among the countries listed it is only the UK where similar results can be measured, but it also has its roots in the different cooperative system.

A good example can be the German, well-functioned, regionalised stakeholder-based financial system. In Germany, these institutions (Landesbanks and Sparkasse-s) have approximately 50–55% of the bank market. This system has two main elements: these banks help regional development as enterprises and as region's bank.

The stakeholder-based financial model does not work properly, because the sector is very small in Hungary. However, we can find some good examples, for example the case of Hungária Takarékszövetkezet. This institution offer discount loan or credit for the development projects in the rural areas (Baranya and Tolna County).